XXIII Форум медичних бібліотек України

Цитування: Науменко С. XXIII Форум медичних бібліотек України. *Бібліотечний вісник*. 2026. № 1. С. 166–171.

У жовтні 2025 р. у Києві пройшла XXIII Міжнародна науково-практична конференція «Медичні бібліотеки України: поєднання досвіду, мудрості, знань», присвячена 95-й річниці заснування Національної наукової медичної бібліотеки України (далі ННМБУ).

Враховуючи виклики воєнного часу, конференція проходила у змішаному форматі. Відважилися приїхати до столиці колеги з Харкова – директорка наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету **І. Киричок** та її заступниця **О. Краснюкова**. Наживо участь у зібранні взяли: генеральна директорка Одеської національної наукової бібліотеки України, заслужена працівниця культури України **І. Бірюкова,** в. о. директора Рівненської обласної наукової медичної бібліотеки **Л. Васюха** і завідувачка відділу цієї бібліотеки **О. Онищук**, а також колеги з бібліотек медичних науково-дослідних установ та закладів вищої медичної освіти, бібліотек інших систем і відомств Києва, партнери та друзі ННМБУ. Решта учасників узяли участь у заході онлайн.

Відкрила конференцію заступниця генерального директора із загальних питань ННМБУ **Т. Мусієнко.** Хвилиною мовчання присутні вшанували пам'ять героїв, які полягли у війні з російським агресором, захищаючи свою Батьківщину.

Привітати Національну наукову медичну бібліотеку України з ювілеєм прийшли: начальник Управління медичних кадрів, освіти і науки Міністерства охорони здоров'я України, доктор фармацевтичних наук, професор **С. Убогов;** Консул Республіки Польща в Києві **Павел Овад;** президентка ВГО Українська бібліотечна асоціація, заступниця генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, кандидатка наук із соціальних комунікацій **О. Бруй;** професор Української військово-медичної академії, президент Українського медичного клубу, заслужений працівник охорони здоров'я України **І. Сорока;** член Президії Української бібліотечної асоціації, генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, доктор наук із соціальних комунікацій **О. Сербін;** співзасновниця

© Науменко С., 2026. Матеріал опубліковано за умовами відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

благодійного фонду «Бібліотечна країна», психологиня, фасилітаторка **Т. Сухенко.** До привітань долучились і колеги: генеральна директорка Одеської національної наукової бібліотеки України **І. Бірюкова,** директорка наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету **І. Киричок,** в. о. директора Рівненської обласної наукової медичної бібліотеки **Л. Васюха**, а також кризова психологиня, старша наукова співробітниця лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, кандидатка психологічних наук **С. Лукомська.**

Нагороду Всеукраїнського об'єднання «Країна» і Громадської організації «Асоціація з медичної психіатричної реабілітації», медаль «За зцілення людських душ», вручив в. о. генерального директора ННМБУ, заслуженій працівниці культури України **Т. Остапенко** завідувач кафедри загальної і медичної психології, доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України **М. Матяш.**

З Варшави онлайн Національну наукову медичну бібліотеку України привітав її давній друг, ініціатор створення і один із засновників у ННМБУ Польської медичної бібліотеки імені професора Збігнєва Реліги лікар, історик медицини, президент Асоціації «Старий Уяздовський госпіталь» **Кшиштоф Круліковський.**

Власними зворушливими віршами щиро привітав ННМБУ український учений, доктор медичних наук, професор, давній друг книгозбірні та її читач з 1957 р. **Ф. Тишко.**

Пленарне засідання розпочалося з презентації завідувачкою відділу науково-методичної роботи **С. Науменко** колективної праці співробітників ННМБУ «Літопис Національної наукової медичної бібліотеки України. 1930–2025», яку було підготовлено до 95-річчя від дня заснування установи. У ґрунтовному виданні висвітлено етапи становлення і розвитку бібліотеки, всі напрями її діяльності, починаючи від 1930-х років і до сьогодні. Електронна версія «Літопису» доступна користувачам у цифровому архіві ННМБУ.

Завідувачка відділу наукової бібліографії **Л. Самчук** презентувала бібліографічний покажчик видань бібліотеки та літератури про її діяльність «Національна наукова медична бібліотека України, 2015–2025». До видання увійшли праці співробітників ННМБУ за останні десять років її діяльності, а також матеріали про історію і сьогодення бібліотеки.

З аналітичним оглядом новітніх видань у фондах ННМБУ з актуальних питань надання психологічної допомоги військовослужбовцям Збройних Сил України виступила доцентка Української військово-медичної академії, кандидатка історичних наук **І. Пасько.**

Про цифрові ресурси та сервіси в системі інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів Одеської національної наукової бібліотеки України розповіла її генеральна директорка **І. Бірюкова.** Публікаційну

активність установ медичного профілю України проаналізувала старша дослідниця компанії Clarivate Analytics, кандидатка біологічних наук **І. Тихонкова.** Інформаційну присутність Національної наукової медичної бібліотеки України дослідив і продемонстрував учасникам конференції науковий співробітник Аналітично-прогностичного відділу Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, доктор філософії **С. Злигостєв.**

Полемічне питання правомірності, доцільності та необхідності використання відкритого програмного забезпечення в бібліотечній практиці порушив у своїх тезах заступник генерального директора з питань інформаційних технологій ННМБУ **Ю. Шкода.** Завідувач відділу оцифрування наукових фондів **Д. Шаповалов** виступив із доповіддю «Оцифрування фондів у Національній науковій медичній бібліотеці України: програмні рішення, стандарти, безпека».

Тему цифрової трансформації та її ролі в інформаційній діяльності бібліотеки Буковинського державного медичного університету порушила директорка бібліотеки **Г. Кіселиця**. Її колеги, завідувачка сектору інформаційного обслуговування **Н. Жук** і завідувачка відділу центрального абонемента **Д. Пислар,** розповіли про реалізацію нових освітніх концепцій у бібліотеці Буковинського державного медичного університету.

«Професійні компетентності бібліотекаря відділу медичних наук у цифрову добу» – такою була тема доповіді завідувачки відділу медичних наук Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки імені Валентина Отамановського **Ю. Виноградської.**

Колеги з відділу медичної літератури Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки (далі ОУНБ), в який було реорганізовано Тернопільську обласну наукову медичну бібліотеку, – завідувачка відділу медичної літератури **О. Іконяк** і головна бібліотекарка цього відділу **Г. Овечкіна** – поінформували присутніх про діяльність відділу медичної літератури Тернопільської ОУНБ в умовах російської військової агресії.

Про соціальне партнерство як засіб реалізації інноваційних проєктів (на прикладі діяльності бібліотеки Полтавського державного медичного університету) розповіла очільниця бібліотеки Полтавського державного медичного університету **О. Боровик.**

Директорка бібліотеки Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України **О. Проців** і доцент кафедри української мови цього університету, кандидат педагогічних наук **І. Гаврищак** презентували учасникам конференції дослідження «Біобібліографічні покажчики як інструмент представлення наукової діяльності вчених-медиків. З досвіду бібліотеки Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського».

З доповіддю «Додаткове джерело фінансування Національної наукової медичної бібліотеки України через надання платних інформаційно-бібліотечних послуг» виступила заступниця генерального директора ННМБУ **Т. Мусієнко.**

Надзвичайно цікавими доповідями на конференції було представлено її історичну частину. Зі спогадами про життя і діяльність Анни Вайщук-Реліґи, докторки медичних наук, сподвижниці і дружини видатного польського кардіохірурга, професора Збіґнєва Реліґи, виступив лікар, історик медицини, президент Асоціації «Старий Уяздовський госпіталь» (м. Варшава) **Кшиштоф Круліковський.**

Тему співдружності у доповіді «Сторінками подарованих книг: видання з дарчими написами у Польській медичній бібліотеці імені професора Збіґнєва Реліґи» продовжила головна бібліотекарка відділу комплектування зарубіжних наукових фондів Національної наукової медичної бібліотеки України **І. Погорельська.**

Директорка наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, старша дослідниця, кандидатка історичних наук, заслужена працівниця культури України **М. Надрага** презентувала доповідь «Шлях крізь століття: історія Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького у бібліографії».

Інформацію про ґрунтовне дослідження виклали у доповіді «Гортаючи сторінки нашої історії: медицина Конотопщини XVII–XIX століття» завідувачка відділу науково-дослідної роботи Національної наукової медичної бібліотеки України **С. Булах** і головна бібліотекарка цього відділу **В. Харченко.**

Виконувачка обов'язків директора Комунального закладу «Рівненська обласна наукова медична бібліотека» Рівненської обласної ради **Л. Васюха** розповіла про краєзнавчу роботу бібліотеки в доповіді «Медична бібліотека як осередок краєзнавчої пам'яті».

Історією формування приватної колекції відомого українського психіатра Якова Павловича Фрумкіна з фондів ННМБУ поділилася завідувачка відділу депозитарного зберігання наукових фондів бібліотеки **Л. Правовєрова.**

Завідувачка наукової бібліотеки Науково-дослідного інституту епідеміології та гігієни ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» **В. Смольницька** і провідна бібліографка цієї установи **І. Мельничук** у спільній доповіді «Від минулого до сьогодення (до 85-річчя заснування бібліотеки Науково-дослідного інституту епідеміології та гігієни ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького») розповіли про історію заснування та діяльність своєї бібліотеки.

«Краєзнавчо-дослідницька робота бібліотеки вишу. Краєзнавчі тематичні проєкти (з досвіду роботи бібліотеки Полтавського державного медичного університету)» – такою була тема доповіді завідувачки інформаційно-

бібліографічного відділу бібліотеки Полтавського державного медичного університету **О. Подрезенко**.

На конференції також порушувалося надзвичайно актуальне в часи воєнної агресії питання збереження фізичного, психічного і ментального здоров'я людини. Цікавим і надихаючим був виступ на цю тему кризової психологині, старшої наукової співробітниці лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, кандидатки психологічних наук **С. Лукомської.** У доповіді «Психологічна допомога бібліотекарям в умовах війни» вона розповідала, як боротися зі стресами, страхами, психічними нападами, як допомагати в таких ситуаціях собі та ближнім.

Позитивно вплинув на ментальне здоров'я присутніх емоційний виступ головної бібліотекарки відділу науково-методичної роботи ННМБУ **О. Кірішевої** «Арттерапія в Національній науковій медичній бібліотеці України, або Як мистецтво допомагає осмисленню духовних цінностей та підтримці ментального здоров'я людей».

Спонукало до роздумів і дослідження завідувачки відділу зберігання наукових фондів **Н. Лук'янець**, яке вона висвітила в доповіді «Питання здорового способу життя у працях видатних медиків: з колекції стародруків Національної наукової медичної бібліотеки України». Перегукувалась із попередньою темою і доповідь завідувачки відділу комунікацій **С. Кирій** – «Здоров'язберігаючі заходи під час війни у роботі Національної наукової медичної бібліотеки України».

На увагу заслуговує круглий стіл **«Світло їхніх сердець живе у кожному врятованому житті»**, проведений у рамках конференції. Старша наукова співробітниця Національної наукової медичної бібліотеки України **Г. Смирнова** розповіла про участь бібліотеки у спільному проєкті Міністерства охорони здоров'я України і Громадської організації «Українська ліга розвитку паліативної та хоспісної допомоги» – «Меморандум про співпрацю щодо реалізації національного проєкту "Посвіт пам'яті"», що є частиною ініціативи Відзнаки «Орден Святого Пантелеймона». Мета проєкту – створення друкованого Меморіалу медичних працівників, які загинули внаслідок війни.

Емоційним був виступ на круглому столі української поетеси, письменниці, журналістки, редакторки, членкині Національної спілки письменників України **Ю. Бережко-Камінської.** Вона ділилася своїми переживаннями війни, читала власні вірші. Свої поезії на тему війни прочитала і модераторка круглого столу, завідувачка відділу обслуговування ННМБУ **Н. Крилатова-Шеховець**.

У Резолюції, ухваленій учасниками конференції, наголошувалося на посиленні взаємодії бібліотек з установами та організаціями, які надають

наукову медичну інформацію; здійсненні в бібліотеках активної волонтерської діяльності, спрямованої на підтримку Збройних Сил України та внутрішньо переміщених осіб; поглибленні співпраці з Українською бібліотечною асоціацією в проєкті «Архівування документів про війну росії проти України».

Учасники конференції відзначили високий рівень її організації, цікаві, актуальні доповіді. Як було сказано у вітальній адресі ректора Харківського національного медичного університету, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України **В. Мясоєдова,** «Ваша робота має стратегічне значення для розвитку системи охорони здоров'я України та медичної науки загалом <…> Ваш професіоналізм, відданість своїй справі, патріотизм і людяність є невід'ємною частиною нашої спільної Перемоги та відродження України».

Матеріали конференції будуть розміщені в цифровому архіві Національної наукової медичної бібліотеки України.

Світлана Науменко,
ORCID: https:/ orcid.org/ 0000-0002-7921-3759,
завідувачка відділу науково-методичної роботи,
Національна наукова медична бібліотека України (м. Київ, Україна),
вул. Павла Скоропадського, 7, Київ, 01033, Україна
e-mail: method.medlib@library.gov.ua

Матеріал надійшов до редакції 31.10.2025
Прийнятий до друку 12.12.2025
Матеріал був вперше опублікований онлайн 31.03.2026